

**ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA**

**SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS
POSĖDŽIO PROTOKOLAS**

2025 m. kovo 4 d. Nr. O-54
Švenčionys

Posėdžio pradžia 2025 m. kovo 21 d., 14.00 val.

Posėdį vedė Švenčionių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė Jolita Lazdinienė.

Posėdžio sekretorė – Irina Poklikajeva, Švenčionių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė.

Posėdyje dalyvavo:

Jolita Lazdinienė, Švenčionių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė;

Nomeda Cibarauskienė, Moterų informacijos centro vykdančio Specializuotos kompleksinės pagalbos centro funkcijas konsultantė;

Stasė Mažuolienė, VšĮ Šios įstaigos LASS šalinimo ryšių grupės Švenčionių filialo pirmininkė;

Teresa Špakova, Švenčionių rajono nugalėtojų draugijos pirmininkė;

Inga Vaitkevičienė, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus apskrityje vaiko teisių apsaugos skyriaus vyriausioji specialistė;

Aloyza Aglinskienė, Švenčionių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė;

Milda Didžbalienė, Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Švenčionių rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus viršininkė;

Egidijus Rimašius, Lietuvos probacijos tarnybos Vilniaus regiono skyriaus vyriausiasis specialistas;

Jolita Masėvičienė, Mokymų bendrijos „Viltis“ pirmininkė;

Jolanta Beriozovienė, Švenčionių rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyriausioji specialistė;

Jolita Čepulkovskienė, Viešosios įstaigos Švenčionių rajono sveikatos centro Psichikos sveikatos centro medicinos psichologė.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos sudėties pakeitimo.
2. Dėl Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos įgyvendinimo ataskaitos už 2024 metus.
3. Dėl Švenčionių rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos 2025 metų priemonių plano.

1. **PRISTATYTA.** Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos sudėties pakeitimas.

Jolita Lazdinienė informavo, atsižvelgiant į Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Švenčionių rajono policijos komisariato 2025 m. kovo 4 d. raštą Nr. 10-S-5145(1.44E-10) „Dėl atstovo delegavimo į Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos sudėtį“, pasikeitė Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos sudėtis: vietoje Andžej Gaverski, Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Švenčionių rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus viršininko - Milda Didžbalienė, Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Švenčionių rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus viršininkė (Švenčionių rajono savivaldybės mero 2025 m. kovo 21

potvarkis Nr. (2.1 E) V1-130 „Dėl Švenčionių rajono savivaldybės mero 2023 m. birželio 30 d. potvarkio Nr. (2.1 E) V1-165 „Dėl smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos sudarymo“ pakeitimo).

KALBĖJO. Milda Didžbalienė, Jolanta Beriozovienė, Jolita Lazdinienė.

2. PRISTATYTA. Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos įgyvendinimo ataskaita už 2024 metus.

3. Jolita Lazdinienė trumpai pristatė Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos įgyvendinimo ataskaita už 2024 metus:

2024 m. veiklai Komisija išsikėlė keturis uždavinius:

1. Uždavinys – šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje prevencijos klausimais, mokyti atpažinti smurto apraiškas, ugdyti nepakantumą visų rūšių smurtui.

2. Uždavinys – tobulinti savivaldybės įstaigų ir institucijų darbuotojų, kitų asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo smurtą patyrusiems, smurto pavojų patiriantiems ir smurto pavojų keliantiems asmenims srityse, profesinę kompetenciją, įtraukiant NVO, vietos lygmeniu.

3. Uždavinys – stiprinti savivaldybės institucijų bei įstaigų, nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą.

4. Uždavinys – įgyvendinti prevencines smurtinio elgesio keitimo priemones.

Įgyvendindama 1-ąjį uždavinį, komisija organizavo veiklas, skirtas visuomenės švietimui smurto artimoje aplinkoje prevencijos klausimais, skelbė informaciją apie paslaugas ir pagalbos galimybes smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims.

2024 m. savivaldybės internetiniame puslapyje skelbti informaciniai pranešimai:

2024 m. balandžio 18 d. „Tarptautinė džinsų diena seksualinio smurto prevencijai“ <https://svencionys.lt/2024/04/18/tarptautine-dzinsu-diena-seksualinio-smurto-prevencijai/> kuriame buvo kviečiami 2024 m. balandžio 24 d. prisijungti prie akcijos prieš seksualinį smurtą

2024 m. gruodžio 10 d. „Pranešimas apie pagalbos galimybes nukentėjusiems nuo smurto PRABILK“ <https://svencionys.lt/2024/12/10/pranesimas-apie-pagalbos-galimybes-nukentejusiems-nuo-smurto/>

Bei kita aktuali informacija Švenčionių rajono savivaldybės puslapyje, skiltyje Smurto artimoje aplinkoje prevencija, skelbiama informacija visureikalas.lt apie pagalbą nukentėjus nuo visų rūšių smurto, ką daryti, bei kaip padėti įtarus smurtą, informacija specialistams teikiantiems paslaugas asmenims patyrusiems smurtą bėgant informaciją mokykloms, kaip atpažinti ir reaguoti įtarus smurtą; ribologija.lt skelbiama informacija apie seksualinio smurto prevenciją, missing.lt skelbiama Dingusių žmonių šeimų paramos centro informaciją apie suteikiamą pagalbą dingusių be žinios žmonių artimiesiems, prekybos žmonėmis aukoms ir smurtą patyrusiems vaikams bei jų tėvams.

Pažymėdama visuomenės švietimo svarbą, Komisija priemonių plane buvo nusimačiusi organizuoti bendruomenės pareigūnų susitikimus vietos bendruomenėse smurto artimoje aplinkoje netoleravimo tema, 2024 m. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Švenčionių rajono policijos komisariato Bendruomenės pareigūnai dalyvavo 11-oje susitikimų, kuriuose dalyvavo 547 asmenys Svirkų, Švenčionių, Pabradės, Strūnaičio, Švenčionėlių seniūnijose, rajono ugdymo įstaigose, socialinių paslaugų namuose ir kt.

Įgyvendindama 2-ąjį uždavinį, Komisija atliko apklausą tarp savivaldybės įstaigų ir institucijų darbuotojų, kitų suinteresuotų asmenų (organizacijų), dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo srityse, dėl mokymų smurto, priekabiavimo atpažinimo ir tinkamo reagavimo poreikių temų. Apklausos duomenys atskleidė poreikį, organizuoti mokymus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų specialistams. Atsižvelgiant į tai buvo suorganizuoti du mokymai tema „Smurto artimoje aplinkoje prevencijos vykdymas ir bendradarbiavimo svarba ikimokyklinio ugdymo įstaigose“ 2024 m. 2024 m. lapkričio 29 d. Švenčionėlių lopšelyje – darželyje „Vyturėlis“ ir 2024 m. gruodžio 6 d. Švenčionių lopšelyje darželis „Gandriukas“, kuriuose dalyvavo 48 rajono ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų specialistai.

Organizavo mokymus 15-22 metų amžiaus jaunuoliams pagal Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamą projektą „Sveiki, santykiai! Smurto romantiniuose santykiuose apraiškų atpažinimas“ pagal programą „Sveikų santykių dirbtuvės“ kuriuos vykdė Moterų informacijos centro, vykdančio Specializuotos kompleksinės pagalbos centro funkcijas, ekspertės. Mokymų tikslas vykdyti ankstyvąją smurto romantiniuose jaunimo santykiuose prevenciją. 2024 m. spalio 29 d. pasitelkus interaktyvias diskusijas, atvejų analizės metodus, praktinius mokymus, jaunuoliai įgavo žinių ir įgūdžių, kaip atpažinti savo rėkčių rėbas, sakytų ir pramintų, n; atpažinti smurto apraškas jaunimo santykiuose, pradžastis ir pasakmės; kurti svėkės, tarpšavio pagarba pagrįstus santykius, draugystes. Mokymuose dalyvavo 25 Švenčionių atvirą jaunimo centrą lankantys jaunuoliai.

Siekiant tobulinti nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims pagalbą teikiančių specialistų kompetenciją, 2024 m. birželio 12 d. organizavo mokymus „PRABILK. Savivaldos svarba spendžiant seksualinio smurto problemą“ teorinio, praktinio ir patyriminio mokymosi metodu, kuriuos vedė Moterų informacijos centro specialistai. Mokymuose dalyvavo 20 Švenčionių rajono socialinių paslaugų centro, Švenčionių visuomenės sveikatos biuro ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SAM Vilniaus apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus specialistai.

Komisijos nariai ne tik organizavo mokymus specialistams, tačiau ir patys juose dalyvavo. 2024 m. birželio 6-7 d. dalyvavo Moterų informacijos centro organizuotoje dviejų dienų konferencijoje-seminare „Teoriniai ir praktiniai aspektai, kurios metu vykdant smurto artimoje aplinkoje apsaugą, pagalbą ir prevenciją“, skirtame smurto artimoje aplinkoje komisijų nariams, specialistams, dirbantiems smurto artimoje aplinkoje srityje. 2024 m. lapkričio 13-14 d. dalyvavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos nariams, socialiniams darbuotojams, negalios organizacijoms, specialistams, dirbantiems su pagalba nukentėjusiems nuo smurtinių nusikaltimų, organizuotoje mokslinėje-praktinėje konferencijoje „Lygios galimybės prasideda čia“. 2024 m. gruodžio 12 d. dalyvavo Lietuvos žmonių su negalia sąjungos organizuojuose mokymuose „Smurtas prieš moteris su negalia: savivaldybių administracijų pasirengimas organizuoti prieinamą pagalbą ir vykdyti smurto prevenciją“.

Įgyvendindama 3-ąjį uždavinį, Komisijos nariai organizavo, bei dalyvavo tarpžinybiniuose susitikimuose, skirtuose aktualiems bendradarbiavimo klausimams spręsti.

2024 m. gegužės 15 d. Komisijos nariai dalyvavo Socialinės pagalbos namuose vykusiame renginyje skirtame smurto artimoje aplinkoje prevencijai „Smurtas tarp keturių kampų“. Renginio metu Lietuvos probacijos tarnybos Vilniaus regiono skyriaus specialistai pristatė savo praktinę veiklą, apimančią teistų asmenų priežiūrą ir resocializacijos procesą, taikomas mediacijos bei priklausomybių konsultanto paslaugas. Ragino, smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančius asmenis, drąsiai, be išankstinių nuostatų ar priešiško lankyti ar bent kartą išnaudoti galimybę apsilankyti pas mediatorių ar priklausomybės konsultantą. Švenčionių rajono policijos komisariato Bendruomenės pareigūnas pasidalino praktinio darbo kasdienybe, faktais bei statistiniais duomenimis susiduriant su smurtu artimoje aplinkoje, taikomu apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderiu ir susiduriančiomis aplinkybėmis. Švenčionių rajono socialinių paslaugų centro specialistai skaitė pranešimą „Socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims“, kuriuo reprezentavo Socialinės pagalbos namų įsteigimo istoriją, socialinių paslaugų infrastruktūrą ir sudėtį, teikimo aplinkybes smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims, dalijosi gerąja socialinio darbo patirtimi ir išskylančiais iššūkiais, jų sprendimo būdais bei galimybėmis. Vilniaus apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus Švenčionių rajone specialistai kalbėjo apie savo vaidmenį ir atsakomybes esant smurtui artimoje aplinkoje, kurioje dalyviais tampa ir nepilnamečiai vaikai.

2024 m. gegužės 21 d. Komisijos pirmininkė ir Viešosios įstaigos LASS šiaurės rytų centro Švenčionių filialo pirmininkė Stasė Mažuolienė dalyvavo pasitarime – diskusijoje tema „Teikiama pagalba negalią turintiems asmenims, patiriantiems ir patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje“ kurio metu buvo pristatytas Moterų informacijos centro specializuotos kompleksinės pagalbos mechanizmas, aptartas tarpinstitucinis bendradarbiavimas, teikiant pagalbą asmenims turintiems negalią ir nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, aptartos priežastys, dėl kurių negalią turintys asmenys retai kreipiasi į Specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (toliau – SKPC), SKPC naudingumas,

organizuojant bendradarbiavimą su organizacijomis, atstovaujančiomis negalią turinčius asmenis, savivaldybių vaidmuo teikiant pagalbą ir paslaugas negalią turintiems asmenims.

2024 m. gruodžio 4 d. Komisijos pirmininkė dalyvavo Moterų informacijos centro organizuotame pasitarime-diskusijoje Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo nuostatų vykdymo 2024 metais aptarime. Pasitarime – diskusijoje dalyvavo Komisijų pirmininkai bei specialistai atsakingi už smurtą artimoje aplinkoje iš Elektrėnų, Šalčininkų, Širvintų, Trakų ir Vilniaus rajonų, ir Vilniaus miesto, policijos, vaiko teisių apsaugos tarnybos bei kitų suinteresuotų institucijų specialistai organizuojantys ir vykdančys prevencines, pagalbos priemones smurto artimoje aplinkoje srityje. Pasitarimo metu, diskusijų dalyviai pristatė savo veiklos gerąsias patirtis ir iššūkius su kuriais susidūrė 2024 metais bendradarbiavimo, prevencijos, reagavimo, pagalbos/paslaugų teikimo srityse.

Igyvendindama 4-ąjį uždavinį Komisija iniciavo papildomų lėšų skyrimą iš savivaldybės biudžeto prevencinių smurtinio elgesio keitimo priemonių įgyvendinimui, Intervencinės programos smurtautojams šeimoje vykdymui. Socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims teikia Švenčionių rajono socialinių paslaugų centro Socialinės pagalbos namai. 2024 metais policija į Švenčionių rajono socialinių paslaugų centro Socialinės pagalbos namus pristatė (arba patys atvyko) 54 smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančius asmenis. Dauguma pristatytų asmenų buvo neblaivūs ir pasinaudoję vienos dienos apnakvindinimo paslauga, pasišalino (34 asmenų), 10 asmenų suteiktas 15 parų apnakvindinimas, 2 asmenims apnakvindinimas nebuvo suteiktas dėl agresyvaus elgesio. 30 asmenų nepareiškė noro gauti socialinių paslaugų ir iš Švenčionių rajono socialinių paslaugų centro Socialinės pagalbos namų pasišalino. Smurtinio elgesio keitimo pagal Intervencinę programą (mokymus) organizavo Švenčionių rajono socialinių paslaugų centras. 2024 m. Intervencinės programos mokymuose dalyvavo 4 asmenys, iš jų 1 kreipėsi savarankiškai, o ne skyrus teismui. Smurtą artimoje aplinkoje keliantys asmenys nepanoro savanoriškai dalyvauti smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programoje ir suprasti tokio elgesio priežastis bei mokytis keisti nusistovėjusį ydingą elgesį.

Ivertindama savo veiklą, Komisija atliko savivaldybės administracijos veiksmų įgyvendinant smurto prevenciją ir pagalbos tikslinei grupei teikimo įsivertinimą pagal kokybės standartą savivaldybių administracijoms lygių galimybių, lyčių lygybės bei smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo politikos srityse, patvirtintą Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2024 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. A1-245 „Dėl lygių galimybių, moterų ir vyrų lygybės bei apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims įgyvendinimo kokybės standartą savivaldybių administracijoms patvirtinimo“. Savivaldybės įsivertinimas pagal lygių galimybių, moterų ir vyrų lygybės bei apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims įgyvendinimo kokybės standartą savivaldybių administracijoms pateiktas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai 2024 m. spalio 4 d. raštu Nr. (4.12E)1S-4312.

Išanalizavus, kaip savivaldybėje įgyvendinama apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje, smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims politika, pastebima, kad paskyrus asmeniui apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderį, asmuo nepageidauja dalyvauti smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programoje, todėl dažnai smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo praėjus 15 parų grįžta į artimą aplinką be jokio pasirengimo keisti savo elgesį. Smurtinio elgesio keitimo programa negali būti priverstinė asmenims, gavusiems apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderį, nes orderis yra prevencinė, ne baudžiamoji priemonė. Smurtinio elgesio keitimo programos rengėjai negali proaktyviai kreiptis į orderį gavusius asmenis, nes dabartinė Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo redakcija nenumato teisės policijai dalytis orderį gavusių asmenų kontaktais su trečiosiomis institucijomis. Be to, specialistai pabrėžia, kad priverstinis ar formalus smurtinio elgesio keitimo programos lankymas gali demonstruoti prastesnius rezultatus, ypač smurtą artimoje aplinkoje pavojų keliančiam asmeniui, kuris neturi savanoriškų, nuoširdžių intencijų keisti elgesį.

KALBĖJO. Jolita Lazdinienė, Teresa Špakova, Egidijus Rimašius, Inga Vaitkevičienė, Nomeda Cibarauskienė.

3. SVARSTYTA. Švenčionių rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos 2025 metų priemonių planas.

Jolita Lazdinienė. Priemonių plano tikslas – mažinti smurto artimoje aplinkoje apraiškas, supažindinti visuomenę ir specialistus su smurto artimoje aplinkoje prevencija. Teikti kompleksinę pagalbą smurtą patyrusiems asmenims.

Nomeda Cibarauskienė išsakė savo nuomonę, kad šiuo metu teisės aktuose nėra įpareigojimo šiems asmenims privalomai dalyvauti Intervencinėje programoje smurtaujantiems asmenims (toliau – Programa). Jei tai būtų įtvirtinta teisės aktuose, tokių asmenų būtų daug, jie būtų įpareigoti dalyvauti Programoje. Reikia ieškoti kitų priemonių, būdų kaip paskatinti dalyvauti Programoje. Svarbu suprasti, kuri sritys neveikia (kur kas stringa), suprasti ir pastiprinti tą vietą. Švenčionių rajone daug pakartotinių atvejų, reiktų jos ištirinėti, išnagrinėti ir numatyti prevencines priemones. Organizuoti savipagalbos grupes.

KALBĖJO. Teresa Špakova, Egidijus Rimašius, Inga Vaitkevičienė, Jolanta Beriozovienė.

NUTARTA. Pateikti pasiūlymus, kokias priemones galima įtraukti į Švenčionių rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos 2025 metų priemonių planą. Kitą Komisijos posėdį organizuoti balandžio mėnesį.

BALSAVO: „už“ – 9, „prieš“ – 0, „susilaikė“ – 0.

Posėdžio pabaiga: 2025 m. kovo 21 d., 15.10 val.

Komisijos pirmininkė

Jolita Lazdinienė

Komisijos sekretorė
Poklikajeva

Irina